

АЛЛА ГОРСЬКА.
ДУША УКРАЇНСЬКОГО ШІСТДЕСЯТНИЦТВА

**Алла Горська
(1929—1970)**

АЛЛА ГОРСЬКА. ДУША УКРАЇНСЬКОГО ШІСТДЕСЯТНИЦТВА

Упорядник
Людмила Огнєва

Київ
«Смолоскип»
2015

УДК 821.161.2-6
ББК 84(4Укр)6-9
О-38

Збірку «Алла Горська. Душа українського шістдесятництва» укладено за пропозицією Вячеслава Чорновола, яку він на початку 1970-х рр. висловив у листі до Романа Корогодського «Думки щодо проспекту збірника про Аллу Горську».

Як і пропонував В. Чорновіл, до збірки увійшли: епістолярна спадщина художниці 1949—1970-х рр.; заяви, скарги та звернення Алли Горської до влади; нотатки про мистецтво; щоденник; зошит А. Горської з вправами та диктантами з української мови; образотворчі, прозові і поетичні твори, пов'язані з А. Горською чи їй присвячені; реєстр творів А. Горської, складений нею; фотографії, репродукції творів А. Горської; огляд бібліографії; спогади сина та друзів.

Використано друковані джерела та архівні матеріали, що зберігаються в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України (ЦДАМЛМУ).

За редакцією Олексія Зарецького

*Видання здійснено за фінансового сприяння
Ади Кулик (США)*

ISBN 978-617-7173-14-3 (ТОВ «Смолоскип») © Людмила Огнева, 2015
ISBN 978-966-1676-76-2 (МБФ «Смолоскип») © «Смолоскип», 2015

Людмила Огнєва

ВІД УПОРЯДНИКА

Збірку «Алла Горська. Душа українського шістдесятництва» укладено за пропозицією Вячеслава Чорновола, яку він на початку 1970-х рр. висловив у листі до Романа Корогодського «Думки щодо проспекту збірника про Аллу Горську»¹.

Як і пропонував В. Чорновіл, до збірки увійшли: епістолярна спадщина художниці 1949—1970-х рр.; заяви, скарги та звернення А. Горської до влади; нотатки про мистецтво; щоденник; зошит А. Горської з вправами та диктантами з української мови; образотворчі, прозові і поетичні твори, пов'язані з А. Горською чи їй присвячені; реєстр творів А. Горської, складений нею; фотографії, репродукції творів А. Горської; огляд бібліографії; спогади сина та друзів.

Використано друковані джерела та архівні матеріали, що зберігаються в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України (ЦДАМЛІМУ).

«Зошит А. Горської з вправами та диктантами з української мови» належить до того часу (1965 рік), коли Алла Горська разом з Людмилою Семикіною, Галиною Севрук і Панасом Заливахою вчилися української мови у Надії Світличної за поезіями Василя Симоненка, Івана Драча, Миколи Вінграновського, Ліни Костенко.

Листування, по змозі, подано у формі діалогу між адресантами.

---

¹ *Чорновіл Вячеслав*. Твори: у 10 т. — К.: Смолоскип, 2002. — Т. 1. — С. 213.

Тексти, писані російською мовою, редакцією перекладено на українську. Поруч з назвами цих документів стоїть зірочка — (*).

До цього переклад окремих листів було зроблено Олексієм Зарецьким. Частина з них увійшла до книги «Алла Горська. Червона тінь калини». Але листи були подані скороченими, аби, як пише О. Зарецький, «уникнути надто довгих наративів, що відповідало задуму тої книги». Отже, скористатися тими перекладами було недоречно.

Однак частину листів Віктора Зарецького до Алли Горської подано тут за виданням: *Зарецький О.* «З листування Віктора Зарецького» («Слово і час». — 1993. — № 7—8).

Стиль листів і записів у щоденниках — короткі фрази, окремі слова, визначення — влучні, образні, сучасні. Образ тільки намічений кількома рисами, але він тягне за собою низку асоціацій.

Назва збірки — «Душа українського шістдесятництва» та одного з її розділів — «Квітка на вулкані» не випадкові. Роман Корогодський у своїх спогадах назвав Аллу «душею українського шістдесятництва», а «квіткою на вулкані» А. Горська називала Н. Каразію. Втім, сповнене небезпеки життя самої Алли Горської також нагадує життя квітки на вулкані.

Інколи, під час роботи над збіркою, події набували містичного характеру, але їх наслідки були вповні реальні. Не один раз дивним способом вирішувалися проблеми, які ставали на заваді подальшій роботі.

Торкаючись листочків, писаних рукою Алли Горської, реально відчувала тепло і холод. Ставало ясно і хмарно, весело і гірко, брав відчай, або наповнювалася душа оптимізмом. Праця над архівом перетворилася на діалог між нами. Частіше я погоджувалася з репліками Алли Горської, адже вони й по сьогодні залишаються актуальними:

Ми — ляльки в боротьбі певних груп. Хочуть — віднімуть ім'я, хочуть — відкруть голову, хочуть — помилують. Все

залежить від того, якій групі що буде вигідно для власного ствердження, а наше життя — це є дрібниця, не варта уваги. Втоплюєшся, проте: аби душа не сивіла.

* * *

З одного боку, люди не можуть обійтися без мирного спілкування один з одним, а, з другого, вони не можуть уникнути того, щоб постійно не протидіяти один одному. Отже, вони від природи почувають себе приреченими до коаліції, що постійно загрожує розпадом, але взагалі йде вперед.

* * *

Найбільша крамола — бути українцем в Україні.

* * *

Ярослав Гашек, поручник Лукаш казав: «Залишимося чехами, але ніхто не повинен про це знати. Я — теж чех».

Як схоже на Україну й український народ: досить підмінити слово «чех» на «українець». Він вважав чеський народ своєю таємною організацією, що від неї краще триматися подалі.

Отже, наш час — це також час Алли Горської.

Створення цієї збірки було б майже неможливим, якби не допомога та підтримка Олексія Зарецького (сина А. Горської), Слави Чистякової (доньки Г. Зубченко), Надії Світличної, Панаса Заливахи, Михайлини Коцюбинської, Олександра Коровая, Атени Пашко, Геннадія Марченка, Леся Танюка, Алли та Івана Дебелюк, Катерини Міщенко.

Щира подяка живим та вічна пам'ять тим, кого вже немає з нами.